

Jámbor Pál verse Újpestről

Jámbor Pál 1821-ben született Pakson. Kalocsán, Pécssett és Vácott járt gimnáziumba, majd a kalocsai papnevelde hallgatója lett. Kalocsán kispaptársaival 1840-ben „magyar iskola” elnevezéssel önképzőt alakított. Ekkor jelentette meg verseit Hiador álnéven. 1843-ban *Hattyúdalok* címmel közreadta első verseskötetét. Alkotásait a Petőfi Sándor ellenfelének számító Honderű közölte. A Honderű segédszerkesztője, Zerffy Gusztáv 1846. november 10-én *A János vitézben nincs semmi különös* címmel adott közre egy cikket, a szerkesztő, Petrichevich Horváth Lázár pedig *Európai műveltségű Hiador, divatos Petőfi* címmel a következőt írta 1847. február 9-én: „Hiador munkái a divatos Petőfié fölött – csekély véleményünk szerint – annyival fönntebb állanak, mennyivel egy európai műveltségű költész fönntebb áll olly költőnél, ki saját hona keskeny szellemében túl mit sem ismer. Gyémánt mindkettő. Egyik, melyen még rajta csüng az anyaföld salakja; másik, mely művészek közé vetődött s köszörűnek minden újabb forgásával új tüzet – új fényt lövell ki.”

Jámbor Pál (Hiador) maga nem vett részt az irodalmi harcban. 1844-ben pappá szentelték, 1847-ben – a nevével folytatott csatározások idején – Óbecsén segédlelkész. 1848-ban hazafias versekkel és cikkekkel harcra buzdított. Kossuth lelkes híve lett. 1849-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban hivatalt vállalt. A szabadságharc bukása után egy ideig bujkált (akárcsak Vörösmarty). 1852-ben emigrált, Párizsban telepedett le. Barátságot kötött a Petőfi által csodált francia költővel, Béranger-val, magyar verseket fordított franciára, Paul Durivage néven francia verseket és regényeket írt.

1859-ben hazatért. Előbb segédlelkész volt, 1861-től a szabadkai gimnázium igazgatója lett. A Határozati Párt híveként az 1861-es és az 1867–1871-es országgyűlés képviselője. 1872-ben *A közvélemény* címmel „röpvé”-et jelentetett meg. Ebben a kéthetenként megjelenő folyóiratban, melyben kizárólag ő írt, szó volt az önkormányzatokról, a honvédelemről, a vasút fejlesztéséről, a közlekedésről, az ipar és a kereskedelem fellendítésének szükségességéről, a népnevelésről, az iskolaügyről, a könyvkiadásról és a színházi bemutatókról is. Cikkeiben sokszor hivatkozott Széchenyi István gróf írásaira és tevékenységére is.

A Közvélemény című újság egyik 1871-es számában hírt ad arról, hogy „gr. Károlyi Sándor lóerejű vasutat épített” a főváros és Újpest között.

Jámbor Pál (Hiador) és Károlyi gróf a szabadságharc bukása után Párizsban élt. Talán már ott is ismerték egymást, az viszont bizonyos, hogy 1861-ben mindketten a Határozati Párt parlamenti képviselői voltak, s nem kizárt, hogy egyszerű ismeretségen túl akár még az iparpártoló javaslatok és törvénytervezetek kidolgozásában közösen is dolgoztak. A gyorsan fejlődő Újpest önmagában is példaértékű lehetett a költő-képviselő számára is.

A településről különben egy másik esemény kapcsán is hírt adott lapjában. 1868 júliusában megemlékezett Beniczky Lajos haláláról. Beniczky holttestét a Dunából fogták ki, a kortársak gyilkosságra gyanakodtak. Mivel Újpesten élt nővére, Beniczky Irma író, és itt lett eltemetve az 1867-ben elhunyt testvére, az

egykori nemzetőr őrnagy, Beniczky Attila, ezért kézenfekvő volt, hogy az 1850. február 28-án kötél általi halálra, majd húszévi sáncfogságra ítélt alezredest Újpesten temessék el. Elképzelhető, hogy a temetésen Jámbor Pál (Hiador) maga is részt vett.

Az *Új-Pest* című vers 1871-ben a *Hiador újabb költeményei* című kötetben jelent meg.

Szerényi Mária

Új-Pest

Harsog a kürt, éljen Új-Pest!
Ifjú szép külvárosunk,
Hol csengő pöröly tűzében
Kél a nap, mit álmodtunk.
Aki számkivetve hervadt,
A testvér megjött haza;
Hints virágot merre indult;
Egy lépést tett a haza.

Hogyha szárny nincs, jó a mankó;
Éljen a lovas vasút!
Amerika ily uton jár,
És mi messze, messze fut!
Mondd, ki vette vajh előbbre
Ezt a gazdag századot?
Ő a földbe milliót vet,
Milliót vet, mint magot.

Pest az agy, de karja Új-Pest,
Méh ma, holnap óriás;
Egyik a hajnalt hasítja,
Pénzt ver itt a kalapács.
Pest – Budától Palotáig,
Egy bíró lesz ezután;
Holnap a Lánchíd helyett majd
Három híd fut a Dunán.

Ó-Budáról cseng a pöröly,
Dal, mit a munkás dalol;
Mesterművet szült a hámor –
Azt jelenti e gomoly.
A nap, mely aranysugárt szór
A harmattal, mely ezüst,
Annyi áldást, hidd, nem áraszt,
Mennyit áraszt most a füst.

Minden egy szó: Munka! Munka!
Tudja ezt jól Albion,
Átfurván a tenger ágyát
Tegnap egy drótsodronyon.
Mindennap csodák születnek,
A világ uj arcot ölt.
Oh hon ébredj! annyi kincset,
Annyi kincset – rejt e föld!...

A szegénység szolgaság azt
Mondja egy nagy francia,
És amit mond, szentírás az,
Nála nincs nagyobb iga;
Gazdagodjunk meg barátim,
A szabadság megjövend.
Hogyha szárnyat bír a nemzet:
A jövendő a mienk!